

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อการส่งเสริม การวิจัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อให้การศึกษาค้นคว้า ดำเนินไปตามความมุ่งหมาย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

- 2.1 การประถมศึกษา
- 2.2 ภารกิจการศึกษาและภารกิจของโรงเรียน
- 2.3 หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา
- 2.4 หน่วยงานที่จัดการประถมศึกษา
- 2.5 การส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน
- 2.6 บทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การประถมศึกษา

การบริหารการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการ ที่จะนำเอาทรัพยากรมาประกอบกันตามกระบวนการบริหารให้สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ดีการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องขององค์ประกอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษาเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการ บริหารโรงเรียน

1) ความหมายของการประถมศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2526:505) ให้ความหมายของ การประถมศึกษาว่า เป็นการศึกษาลำดับแรกลำดับเบื้องต้น ชั้นประถมศึกษา (ประภาพรรณ สุวรรณสุข, 2526:5) การ ประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้กับประชาชน ทั้งนี้เพื่อฝึกอบรมให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ ให้สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น และ แก้ปัญหาได้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

(สมบัติ มหาเรศ, 2520: 43) การประถมศึกษาคือ การฝึกฝนเบื้องต้น ที่จะใช้ประโยชน์จากสิ่งที่เรียนให้เหมาะสม หรือสอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน หรืออาจกล่าวว่า เป็นการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานเพื่อใช้ประโยชน์แก่ชีวิตประจำวันทั่ว ๆ ไป (สุมน อมรวิวัฒน์ อ้างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2525: 44) การประถมศึกษา คือ โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม มีลักษณะสมบูรณ์ในตัวเองหลายสิ่งหลายอย่างที่ประกอบขึ้นเป็นโรงเรียน อันได้แก่ ตัวอาคารสถานที่ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียน วัสดุครุภัณฑ์ ครู นักเรียน ผู้บริหาร นักการภารโรง ผู้ปกครอง หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร บริการต่างๆที่จัดขึ้นในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด โครงการอาหารกลางวัน โครงการสุขภาพอนามัย โครงการแนะแนว การสอนซ่อมเสริม การกีฬา และกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น โรงเรียนประถมศึกษาเป็นแหล่งที่เสริมสร้างประสบการณ์ และพัฒนาการให้แก่เด็กวัยประมาณ 6-12 ปี บางโรงเรียนอาจมีชั้นเด็กก่อนวัยเรียนอีกด้วย โรงเรียนเป็นแหล่งสืบทอดวัฒนธรรม เป็นสถานที่ปลูกฝังคุณธรรมและเป็นสื่อสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงครอบครัวกับสังคมให้ประสานกันสนิท (สมาน แสงมะลิ อ้างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2525) การประถมศึกษาเป็นการศึกษาสำหรับทวยราษฎร์ หรือการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจะต้องมีความรู้ขั้นต่ำในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองดีของชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ (อาภา สัจจิตกุล อ้างถึงใน ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2525: 44) การประถมศึกษามีความหมายกว้างครอบคลุมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับนี้คือ สิ่งใด กิจกรรมใดและวิธีการใด ๆ ที่มีอยู่ นำเข้ามาที่จัดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้งอกงามไปตามแนวทางที่ถูกที่ควร สิ่งนั้น กิจกรรมนั้น วิธีการนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการประถมศึกษา จะเห็นได้ว่า ในความหมายของการประถมศึกษานั้น เป็นการจัดการศึกษาระดับต้นขึ้นพื้นฐานที่จัดการการศึกษาให้แก่เด็กวัย ประมาณ 6-12 ปี ให้สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2) จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา

เป้าหมายของการจัดการศึกษา จะเป็นเช่นไร ย่อมดูได้จากจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาสำหรับจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา (ประภรณ์ สุวรรณสุข, 2526: 28-33) ได้กล่าวว่า จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้เริ่มจัดการศึกษาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา แต่ทว่าการจัดการศึกษาในระยะแรก ๆ นั้นยังมีลักษณะที่ไม่เป็นแบบแผน ดังนั้นจึงไม่มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้อย่างชัดเจนแน่ชัด แต่มีนักการศึกษาหลายท่านที่จะพยายาม

ศึกษาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการศึกษาในสมัยนั้นๆ โดยใช้วิธีการศึกษาจากลักษณะการจัด การเรียนการสอน เนื้อหาสาระที่สอน สถานที่สอน ตลอดจนครูผู้สอน แล้วนำเอาข้อมูลเหล่านั้น มาเป็นหลักในการสันนิษฐานว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในสมัยนั้นเป็นอย่างไร ตัวอย่าง เช่น การศึกษาสมัยสุโขทัย เน้นสอนเกี่ยวกับศาสนาพุทธศาสนาดังนั้นจึงสันนิษฐานว่า จุดมุ่งหมาย ของการจัดการศึกษาคือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่อง จริยธรรมเป็นสำคัญการกำหนดจุดมุ่งหมายของ การศึกษาไทยได้เริ่มมาเมื่อปี พ.ศ.2414 คือตอนที่ได้ตั้งโรงเรียนหลวงแห่งแรกขึ้น พระยา ศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ซึ่งเป็นอาจารย์ใหญ่ ได้ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า เพื่อมุ่งฝึกสอนบุตรหลานข้าราชการให้รู้หนังสือไทย เลข และขนบธรรมเนียมราชการ เพื่อให้ เข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณต่อไป" แต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษารุ่นนี้ ยังไม่ ได้กระทำอย่างเป็นทางการ ถึงแม้ว่าในปี พ.ศ. 2441 ประเทศไทยได้มีการกำหนดโครงการ ศึกษาขึ้น ก็ยังไม่ได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ในโครงการอย่างเด่นชัด เพียงแต่เป็นการ แสดงความประสงค์ว่า จะจัดการศึกษาให้ก้าวหน้าและจัดการศึกษาเพื่อมุ่งฝึกคนให้เข้ารับราชการ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาของไทยมีหลักฐานปรากฏชัดเจนขึ้นนั้น เริ่มทำหลังจากที่ได้มี การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ซึ่งมีปรากฏอยู่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ 6 ฉบับ คือ แผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2475 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2479 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2494 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2503 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 และแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2535 รายละเอียดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาตามแผนการศึกษา แห่งชาติ 6 ฉบับนี้ จะกล่าวไว้ในตอนต่อไป

(1) จุดมุ่งหมายแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479

จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2479 ได้มุ่งเน้น 3 ด้าน เรียกว่า องค์สาม แห่งการศึกษา คือ

- 1) พุทธิศึกษา-มุ่งส่งเสริมด้านสติปัญญาและความรู้
- 2) จริยศึกษา-มุ่งส่งเสริมในด้านคุณธรรมและศีลธรรมอันดี
- 3) พลศึกษา-มุ่งให้มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์

(2) จุดมุ่งหมายแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494

จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาเริ่มเปลี่ยนแปลงตามแผนการศึกษาชาติ ในปี พ.ศ.2494 เป็นองค์สี่แห่งการศึกษา คือ

- 1) จริยศึกษา-มุ่งให้มีวัฒนธรรมอันดีงาม
- 2) พลศึกษา -มุ่งให้มีร่างกายแข็งแรงและอนามัยสมบูรณ์ กับมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
- 3) พหุศึกษา-มุ่งให้มีปัญญา ความรู้ ความสามารถใช้ดุลยพินิจเกี่ยวกับงานทั่วไป
- 4) หัตถศึกษา-มุ่งให้มีทักษะและชำนาญขั้นพื้นฐาน ในการใช้มือปฏิบัติงานเพื่อ

ให้เป็นรากฐานแห่งการประกอบสัมมาอาชีพ

(3) จุดมุ่งหมายแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2503

จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา ได้รับปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามเหตุการณ์บ้านเมืองของไทยและความเจริญของขบวนการศึกษาทางตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา อังกฤษ เริ่มมีนักการศึกษาหลายท่านได้เรียนจบนำมาปรับปรุงประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาไทย โดยมีความมุ่งหมายแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2503 ดังนี้

- 1) เกี่ยวกับความเจริญแห่งตน (Self Realization)
- 2) เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation)
- 3) เกี่ยวกับความรับผิดชอบตามพลเมืองดี (Civic Responsibility)
- 4) เกี่ยวกับความสามารถในการครองชีพ (Economic Efficiency)

(4) จุดมุ่งหมายแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520

ผลของจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา ปี พ.ศ. 2503 และการนำหลักสูตร พ.ศ. 2503 ไปใช้เกิดผลดีและผลเสียแก่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาวมถึงการบริหารการศึกษา ปี พ.ศ. 2509 ที่โอนการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการไปอยู่กระทรวงมหาดไทย ทำให้เกิดข้อวิจารณ์และมองเห็นปัญหาหลายด้าน เช่น คุณภาพการเรียนของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา (ป.4) ต่ำลง จำนวนนักเรียนเข้าชั้นเพิ่มขึ้นวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่เข้าใจหลักสูตรที่ถ่วงแท้ ขาดความเข้าใจในเนื้อหา วิธีการไม่เหมาะสมกับการนำระบบการศึกษาประเทศอื่นมาใช้กับประเทศไทย โดยมีได้คำนึงถึงสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

ปี 2516 เหตุการณ์บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงรัฐบาลจากปฎิวัติมาสู่ปฎิรูปทำให้เกิดสภาการศึกษาแห่งชาติและคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา มีการปรับปรุงแก้ไขความมุ่งหมายการประถมศึกษาจากแผนการศึกษาชาติ ปี พ.ศ. 2503 มาเป็นแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2520 ซึ่งมีหลักการและจุดหมายอาศัยความเป็นไท สภาพท้องถิ่นและความเป็นอยู่อย่างไทยเป็นหลัก นอกจากนี้ยังคำนึงพื้นฐานการศึกษาด้าน เศรษฐกิจ การเมือง สังคม จิตวิทยาโดยมีวัฒนธรรมไทยแทรกอยู่ทุกด้าน ประกอบกัน โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

หลักการหรือสิ่งที่ยึดเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน 3 ประการ คือ

- 1) เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน
- 2) เป็นการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
- 3) เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยมีเป้าหมายหลักร่วมกันแต่ในท้องถิ่นมี

โอกาสที่จะจัดหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น

(5) จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2535

แผนการศึกษาชาติได้มีการเปลี่ยนแปลงจาก แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 มีการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2535 แทนโดยมีเหตุผลและความจำเป็น คือ "ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเห็นได้ชัด เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการและระบบสื่อสารรวมทั้งการที่ประเทศไทยมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาคมโลกอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้บุคคลและสังคมปรับตัวไม่ทัน และก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนาในหลายลักษณะ ทั้งในด้านความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาทางวัตถุกับพัฒนาทางจิตวิญญาณ ระหว่างการใช้กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ระหว่างการให้ความสำคัญแก่วิทยาการสมัยใหม่และวัฒนธรรมภายนอกชุมชนกับภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งระหว่างการพัฒนาอาศัยกันกับการพึ่งตนเอง ทั้งในระดับบุคคล ชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาคและระดับประเทศ"

จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2535 จะต้องเน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกัน ดังนี้

1) ด้านปัญญา บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงเป็นผู้มีปัญญา คือ รู้จักเหตุและผล รู้จักแยกแยะ ผิดชอบ ชั่วดีคุณและโทษ สิ่งที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำบนพื้นฐานของความจริง รู้จักแก้ไขปัญหาได้อย่างฉลาดและรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลาย มีความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์และไม่เรียนไม่รู้เพื่อความก้าวหน้าทางความรู้และวิทยาการต่างๆ รู้คุณค่าของภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของสังคมไทยและรู้จักเลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมจากภายนอก

2) ด้านจิตใจ บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงรู้จักฝึกฝนจิตใจของตนให้มีความเจริญงอกงามทางคุณธรรม ได้แก่ มีความละเอียดต่อการกระทำผิด รู้จักควบคุมตนเองให้ประพฤติตามกรอบความถูกต้องที่พึงงาม มีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ รู้จักพอ มีสมาธิและมีความอดทนหนักแน่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่การงานและการดำรงชีพ

3) ด้านร่างกาย บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีร่างกายที่เจริญเติบโตเหมาะสมกับวัย รู้จักดูแลและรักษาสุขภาพอนามัยของร่างกาย ทั้งของตนเองและสมาชิกในครอบครัว และสามารถพัฒนาสมรรถภาพของร่างกายให้เหมาะสมกับการงานและอาชีพ

4) ด้านสังคม บุคคลที่ได้รับการศึกษาพึงมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในด้านการทำงานและการอยู่ร่วมกันในครอบครัว องค์กร และสังคม รู้จักการช่วยเหลือเกื้อกูลประโยชน์แก่กันโดยไม่เห็นแก่ตัว มีความสามารถและทักษะในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการติดต่อสื่อสารกับนานาประเทศได้ สามารถธรรมาภิบาลรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมที่งดงามของไทย ตระหนักและปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อผู้อื่นต่อสังคม และต่อมวลมนุษยชาติมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์สังคมให้มีความสุข รู้จักและเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี ตลอดจนร่วมส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลกในทางที่เหมาะสม

(6) จุดมุ่งหมายของโรงเรียนประถมศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ และ ชลโฉมใจ กิวดารวัฒน์. (2528:11) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาแต่ละระดับนั้นย่อมมีจุดมุ่งหมายของตนเอง แต่สำหรับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเน้นคล้ายคลึงกันคือ มุ่งให้เด็กแต่ละคนมีความเจริญงอกงามและพัฒนาการตามหลักแห่งพัฒนาการ คือ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง นับตั้งแต่เกิดไปจนถึงวัยชรา ดังนั้นพัฒนาการต่างๆที่เห็นได้จากการอ่าน จะไม่จำกัดเฉพาะคนที่มียายุ 10, 20 ปีเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนั้นนักการศึกษาได้ถกเถียงกันไปหลายด้าน บ้างก็ว่าให้อยู่ได้ในสังคมประชาธิปไตย หรือเพื่อสนองแนวทางการศึกษาทั่วไป จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California School Supervisors Association) มุ่งถึงชนิดของประสบการณ์ 4 ด้านคือ

- 1) มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทางกายและการปรับอารมณ์อย่างมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- 2) ให้ความสำคัญด้านการด้านสังคม และมีทัศนคติและเข้าใจวิทยาศาสตร์
- 3) เพิ่มพูนความเหมาะสม ตลอดจนการนำเครื่องมือ(Tools)มาใช้ในการติดต่อ
- 4) สนับสนุนการแสดงออกซึ่งความดี และพัฒนาความซาบซึ้งต่อการทำดีของบุคคลอื่น

ปรีชา นิพนธ์พัฒนา.(2525:48) ได้กล่าวจุดมุ่งหมายของโรงเรียนประถมศึกษาไว้จำนวน 8 ข้อไว้ดังนี้

- 1) เพื่อเป็นแหล่งสร้างเสริมพัฒนาการของเด็กด้วยการอบรม สั่งสอนขั้นมูลฐานให้มีความรู้ ทักษะเจตคติที่ดี มีพลานามัยสมบูรณ์ เป็นพลเมืองดี
- 2) เพื่อให้มีความรู้ด้านวิชาการทั่วไป นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้มีความสุข
- 3) เพื่อฝึกให้ทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพพื้นฐานตามเอ็กัตภาพ
- 4) เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนจดจำ ประพฤติปฏิบัติตามเป็นนิสัย เช่น จัดบริเวณโรงเรียนการตกแต่งห้องภายใน มุมหนังสือ การปฏิบัติตามระเบียบวินัย
- 5) เพื่อช่วยให้นักเรียนสนใจอยากมาโรงเรียน และอยากเรียนต่อ จัดบริเวณให้สวยงาม
- 6) เพื่อเป็นแหล่งให้ความรู้พื้นฐานสำหรับนักเรียน สามารถศึกษาต่อระดับสูงขึ้น
- 7) มุ่งให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และเป็นศูนย์กลางให้ประชาชนได้มีกิจการต่างๆ เช่น การประชุมหรือหาความรู้
- 8) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เพื่อช่วยกันปรับปรุงโรงเรียนและชุมชน

จะเห็นได้ว่าจุดมุ่งหมายของการประถมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นให้นักเรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ ให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกตัญญู ขยัน ประหยัด สามารถประกอบอาชีพทางานเป็นหมู่คณะ พึ่งตนเองได้และสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

2.2 การจัดการประถมศึกษาและการกิจของโรงเรียน

จากการกำหนดภารกิจการศึกษาและการกิจของโรงเรียน (อุทัย บุญประเสริฐและชโลมใจ ภวดีการวัฒน์, 2528:23-29) ได้ให้ความหมายและขอบข่ายภารกิจประถมศึกษาว่า งานที่เป็นหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบที่กำหนดขึ้น เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการประถมศึกษา ซึ่งได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการศึกษาจังหวัด สำนักงานการศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบดูแลดำเนินการ

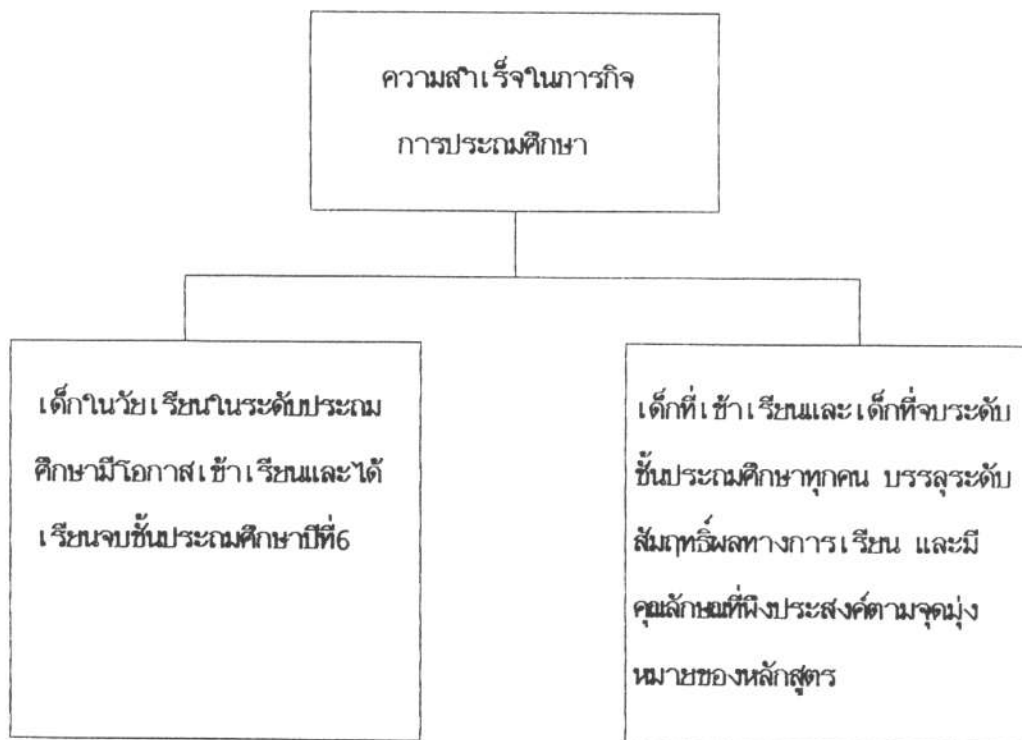
ส่วนภารกิจการศึกษาของประเทศไทย อาจประมวลได้จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติคณะกรรมการการศึกษา พ.ศ.2523 และจากแหล่งอื่นๆที่มีอำนาจกำหนดตามกฎหมายในการกำหนดภารกิจ เช่น กฎกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายของรัฐบาล เป็นต้น ภารกิจการศึกษาทั้งระบบมีหลายประการด้วยกัน แต่ภารกิจหลักสำคัญๆสรุปได้ 2ภารกิจใหญ่ ๆ คือ

1) การจัดการให้เด็กในวัยเรียนระดับประถมศึกษา ได้มีโอกาสเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ และให้ครบถ้วนทุกคน เว้นแต่เด็กที่ได้รับการยกเว้นตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ฉบับที่ประกาศและมีอำนาจใช้บังคับอยู่ขณะนั้น ๆ

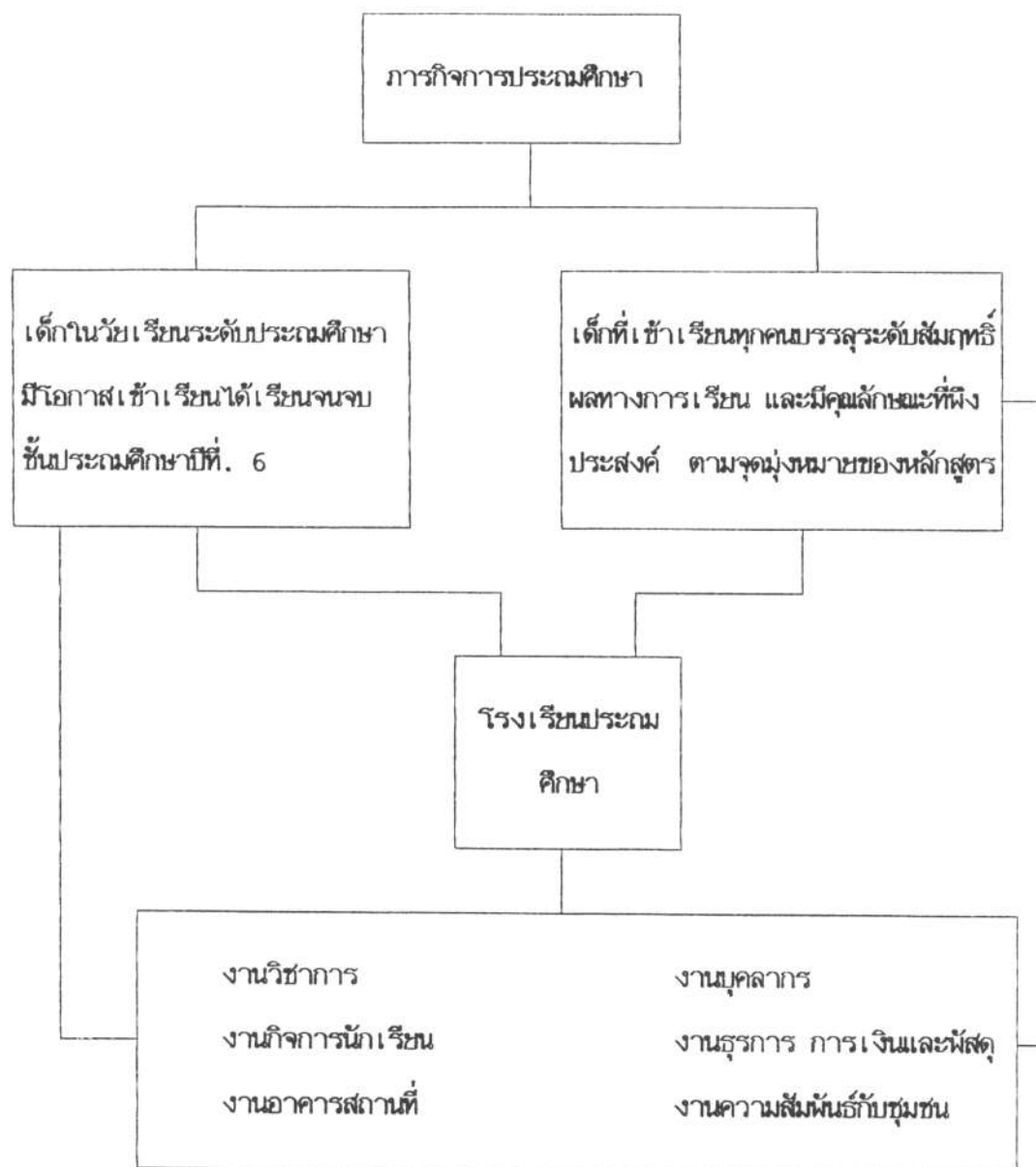
2) ดำเนินการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้เด็กได้ศึกษาเล่าเรียนจนมีความรู้ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่ถูกกำหนดขึ้น และมอบหมายให้หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้น เพื่อดูแลรับผิดชอบการจัดการประถมศึกษา โดยเฉพาะเป็นผู้ดำเนินการ หน่วยงานดังกล่าวมีระบบกลั่นกรองไปตั้งแต่หน่วยงานใหญ่ระดับชาติ ซึ่งมีหน้าที่ดูแล กำกับระบบการศึกษาทั้งระบบคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ รับผิดชอบโดยรวมทั้งประเทศ ส่วนหน่วยงานระดับแนวหน้าที่ลงมือในระดับปฏิบัติการคือโรงเรียนหรือสถานศึกษาจะมีหน้าที่ตามภารกิจดังกล่าวโดยมีขอบเขตรับผิดชอบอยู่ในบริเวณพื้นที่ซึ่งหน่วยปฏิบัติการ หรือโรงเรียนตั้งอยู่

ภารกิจดังกล่าวเมื่อนำมาวิเคราะห์แยกแยะออกเป็นหน้าที่กำหนดงานที่จะต้องปฏิบัติและขอบเขตรับผิดชอบแล้ว จะเห็นงานที่ชัดเจนว่างานที่จะต้องปฏิบัติต้องรับผิดชอบต่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จนั้นคืออะไร สิ่งใดไม่ใช่งานในหน้าที่โดยตรง สิ่งใดที่จะเป็นเครื่องบอกถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ แต่ละหน่วยงาน สิ่งใดคือเครื่องมือสู่ความสำเร็จของโรงเรียน โรงเรียนในฐานะหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ในการตอบสนองต่อภารกิจการศึกษาทั้งสองประเภทดังกล่าวดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 การกิจของการประถมศึกษา

แผนภูมิที่ 2 ภารกิจของการประถมศึกษาและงานของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า ภารกิจการศึกษา หมายถึง งานที่เป็นหน้าที่และขอบเขตความรับผิดชอบที่กำหนดขึ้น เพื่อให้หน่วยงานทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการระดับประถมศึกษา หน่วยงานจัดการศึกษาจะมีภารกิจ และระบบบริหารจัดการลดหลั่นกันไปตั้งแต่หน่วยงานใหญ่ระดับชาติลงมาถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติการก็คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะมีหน้าที่ตามภารกิจดังกล่าว โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบอยู่ในบริเวณพื้นที่ ซึ่งหน่วยปฏิบัติการหรือโรงเรียนนั้นตั้งอยู่

2.3 หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา

ถ้าจะพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา (ปรีชา คัมภีรปกรณ, 2526)

กล่าวไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะมีบทบาทอยู่ 2 ประการคือ

ประการแรก บทบาทในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาสถาบันหนึ่งทางสังคม หรือบทบาทในฐานะที่เป็นโรงเรียนในสังคม ในบทบาทด้านนี้โรงเรียนประถมศึกษาจะมีหน้าที่หลักอยู่ 2 ประการคือ

- 1) หน้าที่ในฐานะที่เป็นสถาบันทางการศึกษาที่ทำหน้าที่ให้การศึกษ และฝึกอบรมแก่สมาชิกในชุมชน หน้าที่ในด้านนี้จะครอบคลุมการให้ความรู้ทางด้านวิชาการ ฝึกผู้เรียนให้มีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพ และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
- 2) หน้าที่ในการสนองความต้องการทั้งในส่วนของสังคมและบุคคล ในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งในสังคม โรงเรียนจะต้องช่วยเหลือปัญหาของชุมชนที่ตั้งอยู่และปัญหาของมวลสมาชิกของชุมชน เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ปัญหาในด้านพัฒนาอาชีพ โดยที่โรงเรียนจะเป็นตัวนำการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เข้าสู่สังคมหรือชุมชนที่ตั้งอยู่

ประการที่สอง บทบาทหน้าที่ในฐานะที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษา เป็นบทบาทหน้าที่เฉพาะเจาะจงลงกว่าบทบาทหน้าที่ประการแรก ในบทบาทนี้โรงเรียนประถมศึกษามีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ให้การศึกษาเบื้องต้นแก่บุตรกุลธิดาโดยทั่วไปพึงจะได้รับมุ่งหมายที่จะสร้างเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน

- 2) ให้การศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

- 3) ให้การศึกษาภาคบังคับแก่พลเมืองที่อยู่ในเกณฑ์บังคับ

- 4) ปฏิบัติการต่างๆให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการ ในฐานะที่เป็นราชการหน่วยหนึ่ง

- 5) เป็นแหล่งกลางของชุมชนในทางการศึกษาและพัฒนาชุมชน จากหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 5 ประการ ที่ยกมาข้างต้นนั้นจะเห็นว่า เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษ การปฏิบัติในฐานะเป็นหน่วยราชการ และเป็นแหล่งกลางของชุมชน การที่โรงเรียนประถมศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจดังกล่าวข้างต้นได้นั้น จะต้องมีการร่วมมือประสานงานทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่นๆในโรงเรียน เพื่อช่วยให้ภารกิจที่มอบหมายสำเร็จลงได้

ปรีชา นิพนธ์พิทยา (2525:50) กล่าวว่า หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาเมื่อพิจารณาแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2503 พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2428 แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 และหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จะเห็นหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

- 1) ให้การศึกษาเบื้องต้นแก่บุตรกุลธิดาโดยทั่วไปพึงได้รับ มุ่งหมายสร้างเสริมพัฒนาการเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นมูลฐาน
- 2) ให้การศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) ให้การศึกษาบังคับแก่พลเมืองที่อยู่ในเกณฑ์บังคับ
- 4) ปฏิบัติการต่างๆให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- 5) เป็นแหล่งกลางของชุมชนในการศึกษาและพัฒนาชุมชน

จะเห็นได้ว่า หน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษาจะมีหน้าที่ในการศึกษา อบรมแก่บุตรกุลธิดาของเด็กวัย 6-12 ปี ให้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

2.4 หน่วยงานที่จัดประถมศึกษา

หน่วยงานที่จัดประถมศึกษาจาก (ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2525:57) กล่าวว่า เมื่อการจัดการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ อันเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับประชาชน จึงเป็นงานที่กว้างใหญ่ไพศาล ต้องใช้กำลังคนและงบประมาณเป็นจำนวนมาก จะอาศัยแต่กำลังงบประมาณเพียงอย่างเดียวนั้นไม่อาจจะทำให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว รัฐบาลได้แบ่งหน่วยงานต่างๆรับผิดชอบ ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภทคือ

- 1) โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- 2) โรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
- 3) โรงเรียนขององค์การส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่ 3 ประเภทคือ โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา
- 4) โรงเรียนสังกัดอื่นๆ ได้แก่ โรงเรียนประถมสาธิตของมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยครูต่างๆ โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในบรรดาหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวแล้วสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ

2.5 การส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน

การส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้ครูได้มีการศึกษาค้นคว้าด้านการวิจัยเพื่อหาความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยเป็นอย่างดี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานการวิจัยในโรงเรียน ให้เกิดประโยชน์ต่อครูผู้ทำการวิจัยอย่างแท้จริง

2.5.1 ความหมายของการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน

ตามความหมายของคำว่าส่งเสริม (คอรี Cory, 1951:258) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมไว้ว่า การส่งเสริมคือ การช่วยเหลือและให้การแนะนำ กิจกรรมต่างๆที่ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ความเจริญก้าวหน้า ความเข้าใจ ความร่วมมือ การฝึกปฏิบัติ ร่วมทั้งการกระตุ้นและการปรับปรุงการทำงาน และปรับปรุงตนเองให้ดียิ่งขึ้น (วัฒนา สุตรสุวรรณ, (ม.ป.ป.:51) ให้ความเห็นว่า การส่งเสริมหมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้ดียิ่งขึ้น (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2526:777) ให้ความหมายของการส่งเสริมว่า การเกื้อหนุน หนุนหลัง เชิดชู ส่วนคำว่า การวิจัยในโรงเรียน (ธีรชัย บุญเชิด, 2532:8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การหาความรู้หรือวิธีการใหม่ๆเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือเพื่อแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์นอกจากค้นคว้าความรู้ใหม่ๆแล้วยังหมายความรวมถึง การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ๆ เช่น สื่อการเรียนการสอน หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการดำเนินการโดยทางวิทยาศาสตร์

2.5.2 การส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา

การวิจัยมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดังกล่าว แต่ในอดีตของกระทรวงศึกษาธิการไม่มีนโยบายโดยเฉพาะ จึงทำให้การวิจัยในหน่วยงานต่างๆภายในกระทรวงศึกษาธิการ

ทำการวิจัยตามความสนใจ และสภาพปัญหาของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยของ
กระทรวงศึกษาธิการมีระบบ แบบแผน และมีทิศทางที่แน่ชัดกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดแนวทาง
ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย ซึ่ง (กองวิจัยทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2532:215-217)
ได้นำเสนอไว้ดังนี้

- 1) ให้กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการเป็นผู้รับผิดชอบและประสานงานวิจัยใน
ด้านการกำหนด นโยบาย ตลอดจนการกำหนดการวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับผลและกระบวนการศึกษา
- 2) ให้แต่ละหน่วยงานมีแผนงานวิจัยที่สอดคล้องกับนโยบายแนวทางการวิจัยของกระทรวง
ศึกษาธิการและแผนพัฒนาการศึกษา
- 3) ให้มีการทำแผนวิจัยร่วมกันระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ
- 4) ให้มีการประมวลผลการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการเป็นประจำทุกปี
- 5) ให้มีการวิจัยที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับสภาพปัญหาความต้องการของหน่วยงาน
- 6) ให้คณะกรรมการวิจัยการศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแล ติดตาม กำกับ ให้ความคิดเห็น
ข้อเสนอแนะตลอดจนหาทุนสนับสนุนในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยแก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้เพียงพอ
- 7) ให้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและประสบการณ์แก่นักวิจัย
- 8) เร่งรัดการดำเนินงานวิจัยให้เสร็จตามแผนปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้
- 9) จัดให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในหลาย ๆ รูปแบบ
- 10) ให้มีการสอดแทรกความรู้และความเข้าใจในเรื่องวิจัย ตลอดจนการนำผลการ
วิจัยไปใช้ในการอบรมสัมมนา ทั้งระดับผู้บริหารและผู้รับผิดชอบทางการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับนโยบายการส่งเสริม
การวิจัยจากกระทรวงศึกษาธิการ และมีการส่งเสริมการวิจัยของบุคลากรทางการประถมศึกษา
โดยผู้ทำวิจัยจะได้รับผลประโยชน์จากการทำวิจัยในการปฏิบัติงานโดยสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไป
เป็นผลงานทางวิชาการในการขอเลื่อนตำแหน่ง โดยครูผู้สอนจะเลื่อนจากอาจารย์ 2 ระดับ 6 เป็น
อาจารย์ 3 ระดับ 7 หรือผู้บริหาร ระดับ 9 หรือศึกษานิเทศก์ก็จะเลื่อนเป็นศึกษานิเทศก์ ระดับ 6
ศึกษานิเทศก์ ระดับ 7 ศึกษานิเทศก์ ระดับ 8 และศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 เพราะการเลื่อน
ตำแหน่งดังกล่าวคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้กำหนดว่า ครูผู้สอน ผู้บริหารหรือศึกษา
นิเทศก์ต้องเป็นผู้มีความชำนาญและเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิชาการ (กองวิชาการสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531:10) ผลงานทางวิชาการที่ได้รับความสนใจและ

การขอเลื่อนตำแหน่งของบุคลากรทางการศึกษามากที่สุดคือ ผลงานที่เป็นรายงานการวิจัยได้ส่งเสริมการจัดทำวิจัยของครูโดย

- 1) จัดทำคู่มือการทำวิจัยชั้นเรียน และแนวทางจัดทำผลงานทางวิชาการ แจกจ่ายไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้ครูผู้ทำวิจัยได้ศึกษาก่อนที่จะทำวิจัย
- 2) ตั้งคณะกรรมการเพื่อช่วยเหลือ โดยคัดเลือกศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ๓ ละ 3 คนทั่วประเทศเข้ารับการอบรมเรื่อง การวิจัยและการจัดทำผลงานทางวิชาการ สำหรับครูประถมศึกษา โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้จัดทำโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยและการทำผลงานทางวิชาการ สามารถเป็นที่ปรึกษาให้ข้าราชการครูในการทำวิจัย และทำผลงานทางวิชาการ ตลอดจนกระตุ้นส่งเสริมการทำวิจัยของครู ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา หลังจากการจัดอบรมผ่านไประยะหนึ่งมีครูและบุคลากรการประถมศึกษาส่งผลงานเข้าขอพิจารณาเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น จำนวน 500 คน ซึ่งนับว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน

2.5.3 แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู

สำนักงานข้าราชการครู (ก.ค.) กระทรวงศึกษาธิการ (2538:1) แนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู กล่าวว่า ด้วยสำนักงาน (ก.ค.) เห็นสมควรดำเนินการในการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู และพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยรวม จึงกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อให้ส่วนราชการ หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในการดำเนินการ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู อย่างกว้างขวาง ทั้งถึง และครอบคลุมระบบและกระบวนการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการพัฒนาข้าราชการครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3) จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูให้พอเพียงกับการดำเนินงาน

4) ปรับปรุงการดำเนินการ และการประสานงานการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูให้มีความดียิ่งขึ้น

มาตรการในการดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูของ (ก.ค.) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำนักงาน (ก.ค.) ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1) จัดให้มี อ.ก.ค.วิสามัญเฉพาะกิจเกี่ยวกับการวิจัยการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูเพื่อให้คำปรึกษา เสนอแนะ และติดตามประเมินผลการวิจัยเกี่ยวกับระบบและกระบวนการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินการบรรลุผลตามแนวทางที่กำหนด

2) สำนักงาน ก.ค. ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหา และกำหนดขอบข่ายการวิจัยตามลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะสนับสนุนให้มีการวิจัยครอบคลุมทั้งระบบและกระบวนการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครู

3) สำนักงาน ก.ค. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีส่วนราชการ หน่วยงาน และบุคคลที่เกี่ยวข้องดำเนินการวิจัยตามความเหมาะสมของลักษณะและสภาพของการทำงาน

4) สำนักงาน ก.ค. ดำเนินการในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีและ/หรือจัดหาทุนและทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยอย่างพอเพียง โดยจัดให้มีกองทุนสำหรับการวิจัยขึ้นโดยเฉพาะ และให้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

5) จัดการดำเนินการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐ และเอกชนเพื่อระดมทุนและทรัพยากรต่างๆในการดำเนินการวิจัย

6) จัดให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างกว้างขวาง แพร่หลาย และครอบคลุมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

7) จัดให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการต่างๆในการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูรวมทั้งการพัฒนาข้าราชการครูโดยให้มีการประสานการดำเนินการประเมินผลการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

8) ปรับปรุงระบบการบริหารและการดำเนินการเกี่ยวกับการวิจัยของสำนักงาน ก.ค. และพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรที่รับผิดชอบเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

9) ขกย่องและประกาศเกียรติคุณผลงานวิจัยดีเด่น โดยจัดให้มีรางวัลหรือค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

ขอขย่ายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครู (สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการ:2538) กล่าววว่า เพื่อให้การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูมีการรอบหรือขอยขย่ายในการดำเนินงาน สำนักงาน (ก.ค.) จึงกำหนดให้มีการทำวิจัยในรอบหรือขอยขย่ายและวัตถุประสงค์ของแต่ละหัวข้อ ดังนี้

การปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่ง ซึ่งมีหน้าที่เป็นผูบริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ซึ่งมีหน้าที่เป็นผูบริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา
- 2) เพื่อศึกษา ติดตาม ประเมินผลการกำหนดตำแหน่งและการใช้ตำแหน่งผูบริหาร และให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา
- 3) เพื่อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ซึ่งมีหน้าที่เป็นผูบริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา

การกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่งในสายปฏิบัติการสอน (ป) และสายสนับสนุนการสอน (ส)

- 1) เพื่อศึกษาการใช้อัตรากำลังข้าราชการครูในสายปฏิบัติการสอน (ป) และสายสนับสนุนการสอน (ส)ในแต่ละสังกัดว่า มีอัตราส่วนที่เหมาะสม หรือประสบการณกับปัญหาใดบ้าง ศึกษาแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
- 2) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการครูทั้งสายปฏิบัติการสอน(ป)และสายสนับสนุนการสอน(ส)ในแต่ละสังกัดสถานศึกษา
- 3) เพื่อศึกษาคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งข้าราชการครูทั้งสายปฏิบัติการสอน(ป) และสายสนับสนุนการสอน (ส)ในปัจจุบันว่า มีคุณสมบัติตรงตามที่ปฏิบัติหน้าที่มากน้อยเพียงใด

4) เพื่อปรับปรุงและกำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับข้าราชการครูทั้งสาย (ป) และสาย (ส)

2.5.4 แนวทางการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน

ในการทำงานวิจัยในโรงเรียน นับได้ว่าเป็นงานที่ค่อนข้างจะท้าทาย ชวนให้คิด อดยากลองทำ อดยากติดตาม เกิดความกระตือรือร้น ใครรู้ใครเห็น และบางครั้งต้องใช้เวลานานเพราะเป็นงานที่ละเอียดถี่ถ้วน ฮา里斯 (Harris, 1969) ให้ความเห็นว่าเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งประการหนึ่ง สำหรับส่งเสริมทักษะความสามารถด้านการวิจัยให้กับครู มีความจำเป็นยิ่งที่ผู้บริหารหรือครูใหญ่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของครู (สุนทร สันต์ชัย, 2527:87-94) ได้แนะนำวิธีการส่งเสริมความรู้ความสามารถของครูในโรงเรียนได้หลายวิธีผู้บริหารโรงเรียนสามารถที่เลือกเอาวิธีการดังกล่าวนี้ไปปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม คือ 1) ประชุมครูในลักษณะที่ส่งเสริมความรู้ของครู 2) การจัดห้องสมุดสำหรับโรงเรียน 3) การอบรมครู 4) การทดลองทางวิชาการ 5) การจัดกลุ่มหรือคณะกรรมการให้มีหน้าที่ศึกษาค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ 6) การพบปะเป็นรายบุคคล 7) การเยี่ยมห้องเรียน และการดูการศึกษาในโรงเรียนอื่น 8) การสาธิต 9) การฟังปาฐกถา การบรรยาย การอภิปราย 10) การส่งเสริมให้เป็นสมาชิกของสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ทางวิชาการ 11) ส่งเสริมให้มีการศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ 12) การประเมินผลประสิทธิภาพของครู (นภาพร สิงห์ตัด, 2531: 36) ได้ศึกษาพบว่า สมรรถภาพการวิจัยของผู้นำ หรือผู้บริหารโรงเรียนมีความจำเป็น และมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมสมรรถภาพทางด้านการวิจัยให้แก่ครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ จะช่วยให้มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยจะเป็นการเอื้ออำนวยให้ความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรของหน่วยงานต่าง ๆ หรือนำความรู้ทางการวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา เทคนิควิธีสอน ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนอันเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้น

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2533:2-4) ได้สรุปความคิดเห็นของนักวิจัย นักวิชาการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์ผู้สอนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย จากการประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา เรื่อง "เส้นทางใหม่ในการวิจัยพัฒนา" เมื่อวันที่ 11-13 กันยายน 2533 ณ โรงแรมลพบุรีอิน จังหวัดลพบุรี ได้เสนอแนวทางการพัฒนาและการส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ดังนี้

แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ของการวิจัยในโรงเรียน

- 1) การตั้งศูนย์พัฒนางานวิจัยในส่วนภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมให้มีแหล่งข้อมูลพื้นฐานด้านการวิจัยการอ่านยวความสะกดและชี้แนะข้อมูล แหล่งค้นคว้าอ้างอิง
- 2) ควรส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของนักวิจัย สนับสนุนครูผู้สอนให้มีความรู้ทางวิจัยเพิ่มขึ้นและเสริมสร้างขวัญกำลังใจของผู้ดำเนินการวิจัย
- 3) ผู้บริหารระดับสูงจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยของแต่ละหน่วยงานให้เพียงพอ
- 4) จะต้องส่งเสริมให้มีการจัดการวิจัยที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ และให้มีความร่วมมือกันดำเนินการวิจัย การกำกับดูแล ติดตามผลการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- 5) ควรสนับสนุนให้มีครูมาประสานงานการวิจัยการรวบรวมและเผยแพร่ผลงานวิจัยในทุกระดับรวมทั้งการส่งเสริมให้มีการนำผลงานวิจัยไปใช้เพื่อกำหนดนโยบายวางแผน และแก้ปัญหาการศึกษาของชาติอย่างกว้างขวาง

คุณภาพงานวิจัยในโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาการศึกษา

- 1) จะต้องช่วยกันส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทั้งในด้านวิธีสอนและนวัตกรรมใหม่ๆที่จะนำไปแก้ปัญหการเรียนการสอนในห้องเรียน
- 2) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนเกี่ยวกับงบประมาณเพื่อการวิจัยอย่างเพียงพอ รวดเร็วและตรงเวลา รวมทั้งการหาแหล่งเงินทุนเพื่อการวิจัย ทั้งภาครัฐและเอกชน
- 3) ควรให้ศูนย์สารสนเทศทางการวิจัยโดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ผลงานวิจัยและอื่นๆในหน่วยงานต่าง ๆ ทางการศึกษาอย่างทั่วถึงในทุกหน่วยงาน
- 4) จะต้องให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรทางด้านการวิจัยในทุกหน่วยงานการศึกษากันอย่างจริงจัง ซึ่งจะต้องกระทำในรูปของการอบรม สัมมนา ติดตามให้คำปรึกษาการทำวิจัยอย่างต่อเนื่องจนทำวิจัยได้สำเร็จ และควรให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตครูมีหลักสูตรการทำวิจัยและภาคปริญญานิพนธ์ในหลักสูตรปริญญาตรี
- 5) จะต้องช่วยกันสร้างความตระหนักให้ครูอาจารย์ในโรงเรียนเห็นความสำคัญของการทำวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนในหน้าที่ของตนเอง รู้จักแบ่งเวลาเพื่อการพัฒนาการจัดตั้งคณะทำงานเกี่ยวกับการทำวิจัย